

Eğitim Sistemi Düzeltme Yolundayken Atılan Adımlar

Prof. Dr. İrfan Erdoğan
Talim ve Terbiye Kurulu Eski Başkanı

Sekiz yıllık ilköğretimi iki kademeye ayırıp ilkokulların ve ortaokulların yeniden açılmasını sağlayan kanuni düzenlemeyi çok yerinde bulmuştuk. Her şeyden önce yeni düzenleme ile birlikte okulöncesi ve üniversite arasında üç evreli bir yapı oluşturuldu. Kamuoyunun yeterince dikkatini çekmese de yükseköğretime geçişte uygulanmakta olan ve ortaöğretimi ayrıştırarak liselerin bir kısmını ayrıcalıklı, bir kısmını da dezavantajlı konuma sokan Ağırlıklı Orta Öğretim Başarı Puanı uygulaması kaldırıldı.

Milli Eğitim Sistemi için son yıllarda alınan en önemli kararlardan biri olarak 2012 yılında yapılan düzenleme ile 1924 yılında kurulan ama 1997 yılında geçen zorunlu eğitim yasasıyla bozulan okul sistemi restore edildi adeta. Her halükarda doğru olan bu yapısal düzenlemenin başarılı olması MEB'in bundan sonra atacağı adımlara bağlıdır. Bu doğrultuda yeni düzenlemenin gereği olarak ilk somut adım sayılabilecek nitelikte ilkokullarda ve ortaokullarda okutulacak ders çizelgeleri belli oldu.

Ancak ders çizelgeleri ile ilgili ortaya çıkan çerçeve yasal düzenlemeyle beklenen yeni ilk ve ortaokulu yaratabilecek nitelikten uzak görünmektedir. Tabir caizse dağ fare doğurdu. Zira ders çizelgeleri ile ilgili ve okutulacak zorunlu ve seçmeli ders saatleriyle ilgili atılabilecek en kötü adım atıldı. Bilinmelidir ki, TBMM'nin 2012 yılında tarihe mal olacak nitelikte çıkardığı yeni eğitim yasasıyla atılan doğru adım eğitim ve öğretimin en temel dayanağı olan derslerin doğru bir felsefeye ve çerçeveye oturtmadan hazırlanmış olması nedeniyle risk altındadır.

Bir değil birçok problem bulunmaktadır. Yabancı Dil dersiyle yapılan tasarruf hariç aşağıda sıralayacağım yanlışlara maalesef imza atılmıştır.

Öncelikle ilkokulun rahat ve oyuna dayalı bir programa sahip olması beklenirken bu kademeden “Beden Eğitimi ve Spor” dersi tamamen kaldırılmış olmasının nedeni izah edilemez. Her bir sınıfta sunulmak üzere 5'er saatlik “Oyun ve Fiziki Etkinlikler” diye bir ders kondu ki; oyun kısmı anlaşılacakla birlikte fiziksel etkinliklerde neyin kastedildiği belli değildir. Bununla Beden Eğitimi'ne denk düşen bir içerik kastediliyorsa, karar verme, sorun çözme, kaynak kullanımı gibi becerilerin kazandırılmasına dayalı “oyun” ile beden eğitimine denk düşecek Fiziki Etkinlikler'i birlikte vermek doğru olmaz. Ayrıca bu kademedeki derslerin adı dersi alan çocukların anlayacağı düzeyde yalın ve açık olmalıdır. İlkokul 4. Sınıfta verilmesi planlanan “İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi” dersi de bu kademe için oldukça soyut ve anlamsızdır. Ayrıca kazandırılması gereken her değer, ders haline getirilmiş olsa değil 30 saat 50 saat bile yetmez. Kaldı ki bu kademedeki “Hayat Bilgisi” dersinin temel amacı hayata dair elde edilecek kazanımların dışında hak, hürriyet ve demokrasi gibi değerlerin de kazandırılmasıdır. İlkokula yeni konan “Fen Bilimleri” adındaki dersi değerlendirecek olursak; *bilim* kelimesini bu kademede kullanmak anlamsız olabilir. Klasik adıyla “Fen Bilgisi” kullanılmak istenmiyorsa “Fen” olarak da adlandırılabilirdi.

İlkokulda birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar “Görsel Sanatlar ve Müzik” derslerinin haftada birer saat olarak sunulacak olması da ayrı bir sorundur. Çocukların faaliyetleri ile kendilerini gerçekleştirebilecekleri en önemli iki dersin birer saat olarak verilmesi vahimdir. İlkokulu kendine özgü bir okul olarak düşünmek, eski ilköğretim okulunun ilk dört yılı gibi ele almamak gerekir ki; bu kademeye “Sosyal Bilgiler” ve “Fen Bilimleri” (bilgisi) derslerinin konmasının hiçbir gereği yok. Bu kademeyi eski ilköğretimin ilk üç yılına denk düşen bir evre olarak görmek gerekir. İşte o zaman **yeni ilkokul** gerçek anlamda yeni bir ilkokul olur.

Ortaokullarda sunulacak olan seçmeli derslerle ilgili sınıflamaya gelince kendi içinde en doğru tutarlılığın sağlandığı alanın “Din, Ahlak ve Değerler” adlı alan olduğunu ifade etmek gerekir.

“Fen Bilimleri ve Matematik” adıyla yaratılan alan temel bilim sınıflaması anlayışına terstir. Fen ve Matematik ilişkili olmakla birlikte aynı sınıflama içinde değerlendirilemez. Bu kategoride yer alan “Bilişim Teknolojileri ve Yazılım” kendi başına ayrı bir ders olmakla birlikte “Bilim Uygulamaları”, “Çevre ve Bilim” dersleri üzerinden yeterli düzeyde fen eğitiminin yapılabilmesi mümkün değildir.

“Sosyal Bilimler” alanı altında “Halk kültürü”, “Medya Okuryazarlığı”, “Hukuk ve Adalet” ve “Düşünme Eğitimi” adlı seçmeli derslerle sosyal bilimlere dair bir temelin atılması mümkün değildir. Ayrıca “Hukuk ve Adalet” adında bir dersi ortaokullarda vermenin mantığını açıklamak oldukça zor olsa gerek. Üstelik bu dersler daha önceki programda yer almaktaydı. Yeni ortaokulun iddiası sekiz yıllık okul bütünlüğü içinde düşünülerek oluşturulan dersleri tekrar sunmak olmamalı.

“Dil ve Anlatım” alanı altında belirlenen seçmeli dersler için de benzer değerlendirmeyi yapmak mümkündür. Zira bu alanda sunulması tasarlanan “Okuma Becerileri”, “Yazarlık ve Yazma Becerileri”, “İletişim ve Sunum Becerileri” dersleriyle dil ve edebiyata dair yeterli bir altyapının kazandırılması mümkün değildir. Bu beceriler adı konarak değil çok dolu bir içerikle hazırlanmış doğrudan “Dil” ve “Edebiyata Giriş”, “Türk Edebiyatının Temelleri” gibi ciddi dersler yoluyla kazandırılabilir. Seçmeli olduğu için de bu derleri seçen öğrencilerin daha ileri düzeylerde beklentilerinin olduğu bilinmelidir. Bu kategoride yer alan “Yaşayan diller ve lehçeler” dersinin de dile ve edebiyata dair bir misyonu olamaz.

Bu arada “Sanat ve Spor” alanındaki “Drama” ve “Zeka Oyunları” derslerinin de muhtemelen kamuoyunda popülerleşmiş alanlara duyulan özentiyle ilişkili olarak konmuş olabileceğini ifade etmek yanlış olmaz. Okullardaki derslerin içeriği bir tarafa adları bile çocukların/gençlerin zihin şemalarının oluşması, entelektüel bir çerçeveye kavuşması için anlamlı ve ciddi olmak zorundadır. Bir çok dersin adının uluorta düşünmeden konduğunu üzülerken görmekteyiz. Antik Yunan’dan bu yana Trivium-Quadrimum, Hürlerin Yedi Sanatı, Mihver Dersler gibi sınıflara bir bakılmış olsaydı bu özensizlik yapılmazdı.

Sonuç olarak ilkokullarda ve ortaokullarda sunulmak üzere açıklanan zorunlu ve seçmeli dersleri gösteren çizelgeye göre kendine özgü felsefesi, kültürü ve ruhu olan bir ilkokulun ve ortaokulun çıkması mümkün gözükmemektedir. Çizelgede ortaokulun 1. sınıfın eski tabirle 5. Sınıf olarak anılması bile yetkililerin ilkokula ve ortaokula dayalı yapılanmanın temel felsefesini bilmedikleri ve anlamadıklarını göstermektedir. Çizelgeye göre ayrı ve yeni bir ortaokul oluşturulamamış olup sadece ilkokula eklenmiştir, yapııştırılmıştır. Oysa ortaokulların bilhassa seçmeli dersleriyle birlikte iyi düşünülüp tasarlanmış olan bir müfredata sahip olmuş olsaydı seçilen alanlarda birçok liseden daha iyi donanım kazandıran bir okul haline gelmesi hayal olmazdı. Bizim yaklaşık yüz yıllık okul deneyimlerinden hareketle bilerek ve emin olarak hayalini kurduğumuz ilkokulun ve ortaokulun geçen hafta itibarıyla açıklanan ders çizelgelerini takip edecek olan ilkokul ve ortaokul olmadığını belirtmemiz gerekiyor. Bu ders çizelgelerinden herhangi bir alanda belli bir bilim altyapısının kazandırılması beklenemez.

Sonuç olarak; başta Sayın Bakan Ömer Dincer olmak üzere yetkililerden vakit kaybetmeden ilkokullardaki ve ortaokullardaki ders çizelgelerinde yer alan anlamsızlıkları ve tutarsızlıkları ortadan kaldırmalarını ve TBMM’den geçen yasayla açılacak yeni ilkokula ve ortaokula yakışan bir çerçeve ortaya koymalarını eski bir Milli Eğitimci olarak içtenlikle talep ediyorum.